

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 27.02.2025 § 22

§ 22

Espoon seudun ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi vuonna 2024

Valmistelijat / lisätiedot:
Nevas Mari
Savolainen Tuula
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Timo Pasi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 toteutumisten arvioinnin vuodelta 2024.

Käsittely

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtajan Timo Pasin estyneenä ollessa asian esitteli kaupunkiympäristön toimialajohtajan 8.12.2021 tekemän sijaistuspäätöksen mukaisesti ympäristöjohtaja Tarja Söderman.

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi 12.12.2023, § 177 Espoon seudun ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman päivityksen vuodelle 2024. Valvontasuunnitelman laadinnassa on huomioitu valtakunnallisessa suunnitelmassa annetut tarkastustiheyssuositukset sekä oma paikallinen riskinarviointi.

Valtioneuvoston asetuksen 665/2008 mukaan lautakunnan tulee arvioida vuosittain valvontasuunnitelman toteutuminen. Tiedot valvontasuunnitelmien toteutumisesta ja luottamuselimen päätös asian käsittelystä tulee toimittaa Etelä-Suomen aluehallintovirastoon maaliskuun loppuun mennessä.

Valvontasuunnitelman toteutuminen v. 2024

Valvontasuunnitelmaan kirjatuista tarkastuksista toteutui elintarvikevalvonnan osalta 81 % ja terveydensuojeluvalvonnan osalta 91 %. Tupakka- ja nikotiinivalmisteiden valvonnan osalta toteuma oli kaikkiaan 65 %. Valvontayksikössä tehtiin vuoden 2024 aikana elintarvikelain, terveydensuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaisia tarkastuksia yhteensä 1679 kpl (v. 2023 toteutui 1432 kpl), joista suunnitelmaan sisältyviä tarkastuksia oli 1456 (v. 2023 toteutui 1275 kpl) ja suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia 223 kpl (vuonna 2023 toteutui 157 kpl).

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia ovat mm. asumisterveystarkastukset, hakemus- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvät tarkastukset sekä valitusten tai ruokamyrkytyspäilyjen johdosta tehdyt tarkastukset. Asumisterveystarkastusten jono vaihteli 3-5 kk:n välillä, ollen vuoden lopussa noin 4 kk.

Taulukoissa on esitetty elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan osalta vuosien 2023 ja 2024 tuloksia vertaillen (taulukko 1) ja tarkastusten lukumääräinen tavoite ja toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna (taulukko 2).

Taulukko 1. Yhteenveto elintarvike- ja terveydensuojelulainsäädännön mukaisen valvonnan toteumasta, vertaillen 2023 ja 2024

	Elintarvikevalvonta		Terveydensuojeluvalvonta		Yhteensä	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Valvontakohteiden määrä	2150	2360	1300	1330	3450	3690
Suunniteltu tarkastusmäärä	1284	1240	350	338	1634	1578
Suunnitelmallisten tarkastusten toteuma (% suunnitelluista) sis. seurannan	850 (66 %)	1006 (81 %)	284 (81 %)	309 (91 %)	1134 (69 %)	1315 (83 %)
Seurantatarkastukset eriteltynä	96	189	6	25	102	214
Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset	37	23	98	117	135	140

Taulukko 2. Tarkastusten lukumääräinen tavoite ja toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna

Lakiperuste	Suunnitelmallisten tarkastusten tavoite	Toteutuneet suunnitelmaan sisältyvät (%)	Suunnitelman ulkopuoliset	Tarkastukset yhteensä
Elintarvikelaki	1240	1006 / 81 %	23	1029
Terveydensuojelulaki	338	309 / 91 %	117	426
Tupakka- ja lääkelaki	216	141 / 65 %	83	224
Yhteensä	1794	1456 / 81 %	223	1679

Toimijoiden tekemiä, toimintaansa koskevia ilmoituksia käsiteltiin yhteensä 647 kpl ja hakemuksia 75 kpl.

Akuutit ympäristöterveyden häiriötilanteet saatiin hoidettua ongelmitta. Elintarvikkeisiin liittyviä ruokamyrkytyspäilyilmoituksia vastaanotettiin vuoden aikana 229 kpl. Kahdessa tapauksessa todettiin kyseessä olevan elintarvikevälikiteinen epidemia, ja näitä selvitettiin laajemmin. Talous- ja uimaveden liittyviä häiriötilanteita oli vuoden aikana yhteensä 85 kpl (12 % enemmän kuin vuonna 2023), joista 14 johti laajempaan selvitystyöhön ja toimenpiteisiin. Keväällä 2024 talousvesiverkostossa tapahtunut putkirikko johti laaja-alaiseen keittokehotukseen, josta vedenkäyttäjät tiedotettiin vaaratiedotteella. Tähän ei liittynyt sairastumisia. Vuoden 2024 aikana vesijärjestelmistä otetuissa näytteissä havaittiin 11 kohteessa legionellaa

yli toimenpiderajan. Em. tehtävien lisäksi yksikön henkilöstöä työllistivät mm. toimijoiden neuvontatehtävät, erilaisten lausuntojen valmistelu sekä viranhaltija- ja viranomaispäätökset.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan suoritteita kertyi yhteensä 766 (24 % enemmän kuin vuonna 2023) ja kaupungineläinlääkärin vastaanotolla tai tilakäynneillä hoidettiin yhteensä 4109 eläinpotilasta.

Toimijaa veloitetaan valvontatyöstä ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti. Näistä valvontamaksutuotoista kertyi 373 045 €. Tämän lisäksi tupakka- ja lääkelain mukaisesti veloitetaan veroluonteinen, vuosittainen valvontamaksu sekä valvonnan perusmaksu (150 €) myös elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisilta kohteilta, tietyin lakisääteisin poikkeuksin.

Henkilöstöresurssit

Espoon seudun ympäristöterveyden toiminta-alueen väestöpohja on kasvava, mikä on haaste valvonnan resursoinnin riittävyden osalta. Kasvavan valvontatarpeen lisäksi lainsäädäntö tuo uusia valvontatehtäviä, minkä vuoksi tehtävien priorisointi on ollut erityisen tärkeää.

Vuonna 2024 voitiin täyttää uusi asumisterveyteen suunnattu terveystarkastajan virka. Tavoitteena oli asunnontarkastusjonotilanteen helpottaminen nykyisestä. Henkilö saatiin rekrytoitua kevään aikana, ja resurssi näkyi asumisterveyden tarkastusjonon tilanteessa jo vuoden aikana.

Elintarvikevalvonnan riittämätön resursointi on haastanut edelleen valvonnan tavoitteiden toteuttamista, ja hidastaa uusien valvontakeinojen, kuten seuraamusmaksun käyttöönottoa. Seurantatarkastusten määrä on noin kaksinkertaistunut edellisestä vuodesta. Vähäinen selvitettävien elintarvikeväliaineiden epidemioiden määrä mahdollisesti tarkastustyön suorittamisen kuitenkin paremmin kuin edellisenä vuonna. Elintarvikevalvonnan osalta laskennallinen henkilöstömäärän vajaus vaadittavan valvontatyön suorittamiseen 80 % tasolla sekä muiden tehtävien suorittamiseen on ollut noin 2,5 htv. Vuodelle 2025 on resursoitu yksi uusi terveystarkastajan virka elintarvikevalvontaan.

Eläinlääkintähuollon valvontaan suunnattu kahden henkilötyövuoden suuruinen resurssi on tehtävien määrään nähden riittämätön ja selvästi pienempi verrattuna useiden muiden valvontayksiköiden asukas pohjaan. Vaje on tässä ollut noin 1 htv:n suuruinen, ja tehtäväalueelle onkin allokoitu uusi virka vuodelle 2025. Vakanssi on valtion rahoittama.

Toiminnan kehittäminen

Asiakaspalvelutyön kehittämistä ja sujuvoittamista on jatkettu vuonna 2024, ja vuoden aikana on lisäksi suunniteltu uutta tapaa elintarvikevalvonnan tarjoilupaikkakohteiden tehtävänjakoon, jotta valvonta toteutuisi valvonta-alueella entistä yhdenmukaisemmin ja kattavammin. Uusi menettely otetaan käyttöön vuoden 2025 alussa.

Kaupunkilaisille on valmisteltu tiedotteita ajankohtaisiin aiheisiin; helteisiin sekä kaivoihin tutkimuksiin liittyen sekä tiedotettu maailman ympäristöterveyspäivästä. Espoo-päivänä valvontayksikkö jakoi tietoa

toiminnastaan yleisötapahtumassa. Elintarvikealan toimijoille on viestitty ajankohtaisista asioista sekä verkkosivuilla että sähköpostitse. Yksikön sisäinen asunnontarkastusohje on päivitetty huomioimaan tarkastusta suorittavan näkökulman. Eläinlääkintähuollossa on päivitetty epäilyyn perustuvan eläinsuojeluilmoituksen käsittelyn prosessikuvaus.

Sisäisiä auditointeja toteutettiin vuoden 2024 aikana kolme ja yksikön oma laaturyhmä kokoontui 1-2 kk:n välein. Valvontayksikön yhteisissä palaverissa sekä palveluyksiköiden omissa kehittämissäpäivissä on kehitetty yksikön toimintaa ja työhyvinvointia. Valvontayksikköön kohdennettiin lisäksi työterveyden työpaikkaselvitys, jonka jälkimmäinen, eläinlääkintähuoltoa koskeva osuus toteutetaan tammikuussa 2025.

Valvontayksikkö on toiminut vuoden 2024 aikana osana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien yhteistä LU-TURVA -valmiusverkostoa. Keväällä 2024 tapahtunut laaja talousveden häiriötilanne toimi kokonaisuudessaan tehokkaana häiriötilanneharjoituksena. Tämän lisäksi että sisäministeriö päätyi esittämään kunnan terveydensuojeluviranomaisen lisäämistä vaaratiedotetta koskevaan lakiin (466/2012) yhdeksi vaaratiedotteen antavista viranomaisista. Valvontayksikkö solmi lisäksi kirjallisen sopimuksen vaaratiedotteen toimittamisesta Länsi- Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa. lakimuutoksen voimaantuloon asti.

Tarkastuksia koskeva asiakaspalaute on ollut erittäin hyvää. Palautekyselyjen perusteella 98 % valvonnan asiakkaista koki tarkastuskäynnin hyödylliseksi ja Oiva-arvosanoin arvioituna 100 % vastanneista koki tarkastuksen oivalliseksi tai hyväksi.

Valvontayksikössä on ohjattu paitsi eläinlääketieteen opiskelijoita Helsingin ja Tarton yliopistoista, myös eläinhoitajaopiskelijoita harjoittelujaksoillaan. Lisäksi vuonna 2024 ammattikorkeakouluopiskelija tutki lopputyönään jääpalakoneiden, ottimien ja jääpalojen hygieenistä laatua elintarvikehuoneistoissa. Elintarvikevalvonnan projekteista viestitään jatkossa yksikön verkkosivujen kautta.

Elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain valvontasuunnitelmien sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja eläinlääkäripalvelujen järjestämissuunnitelman toteutuminen on kuvattu liitteissä 1-4.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Valvontasuunnitelman raportointi 2024 liitteet 1-4

Oheismateriaali

Tiedoksi

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Kauniaisten kaupunki
Kirkkonummen kunta